

Adquisició de l'herència

Lluís Puig i Ferriol

Revisió a càrrec de
Marc-Roger Lloveras i Ferrer

PID_00237376

Temps mínim previst de lectura i comprensió: **5 hores**

Índex

Introducció	5
Objectius	9
1. Acceptació i repudiació de l'herència: requisits i modalitats	11
1.1. Acceptació de l'herència	11
1.1.1. Configuració jurídica	11
1.1.2. Requisits de capacitat	12
1.1.3. Modalitats	12
1.1.4. Circumstàncies temporals	14
1.1.5. Acceptació a benefici d'inventari	14
1.2. Repudiació de l'herència	16
1.3. Adquisició dels béns hereditaris	17
2. Efectes de l'acceptació de l'herència	19
2.1. Efectes de l'acceptació pura i simple de l'herència	19
2.2. Efectes de l'acceptació a benefici d'inventari	20
2.3. El benefici de separació de patrimonis	22
2.3.1. Fonament	22
2.3.2. Subjectes	23
2.3.3. Procediment	23
2.3.4. Eficàcia	24
3. La comunitat hereditària: configuració i règim jurídic	25
3.1. Concepte	25
3.2. Configuració jurídica	25
3.3. Estructura de la comunitat hereditària	26
3.3.1. Subjectes	26
3.3.2. Objecte	26
3.4. Durada	27
3.5. Règim de la comunitat hereditària	28
3.5.1. Posició jurídica dels cohereus en relació amb la comunitat hereditària	28
3.5.2. Drets individuals dels cohereus	29
4. Partició de l'herència	31
4.1. Configuració jurídica	31
4.2. Procediments particionals	31
5. La col·lació en el dret successori català	36
5.1. Concepte i fonament	36

5.2.	Estructura	36
5.2.1.	Subjectes	36
5.2.2.	Objecte de la col·lació	37
5.3.	Dispensa de col·lació	38
5.4.	Pràctica de la col·lació	39
6.	Efectes i ineficàcia de la partició hereditària.....	40
6.1.	Les operacions particionals	40
6.2.	Efectes de la partició	40
6.3.	Ineficàcia de les particions	41
6.4.	Modificació de la partició	42
7.	Protecció del dret hereditari: règim jurídic de l'acció de petició d'herència.....	44
7.1.	Concepte i característiques de l'acció de petició d'herència	44
7.2.	Legitimació en l'acció de petició d'herència	45
7.2.1.	Legitimació activa	45
7.2.2.	Legitimació passiva	45
7.3.	Objecte	46
7.4.	Prescripció	46
7.5.	Efectes	46
Resum.....		48
Activitats.....		51
Exercicis d'autoavaluació.....		51
Solucionari.....		53
Abreviatures.....		54
Bibliografia.....		55

Introducció

Aquest mòdul, que denominem “Adquisició de l'herència”, té com a finalitat essencial l'estudi d'allò que podem anomenar la *culminació del procés successori*.

Com es manifesta en el primer mòdul, el procés successori segueix un *iter* complex, que s'origina amb l'obertura de la successió com a conseqüència de la mort del causant (art. 411-2.1 CCCat). Una vegada oberta la successió i determinat el títol o fonament de la vocació hereditària, ja sigui voluntari o legal (art. 411-3.1), es produeix la delació hereditària, que com ja sabem, pot ser immediata, deferida o successiva (art. 411-4), que té com a efecte fonamental oferir al cridat la possibilitat immediata d'acceptar o de repudiar l'herència.

S'exposen ara de manera sintètica les solucions que ofereix el dret comparat respecte a l'adquisició de l'herència una vegada s'ha produït la delació hereditària a favor del cridat, per tal d'ajudar-nos a entendre millor el criteri existent en el dret català actual. En els ordenaments jurídics d'arrel germànica se segueix el criteri segons el qual la delació hereditària determina que el cridat es converteix en hereu, sense necessitat que manifesti la seva voluntat d'acceptar, encara que es tracta d'una acceptació hereditària que té uns efectes claudicants mentre el cridat no ha manifestat la seva voluntat d'acceptar. En canvi, en els sistemes jurídics d'arrel romana, la regla general és que únicament la delació seguida de l'acceptació converteix el cridat en hereu o successor del causant, ja que la delació confereix únicament la facultat de convertir-se en hereu i si s'exercita aquesta facultat acceptant l'herència, només aleshores el cridat es converteix en hereu.

Atesa l'ascendència romana dels principis que informen el dret successori català, el CCCat es manté fidel als precedents romans, com resulta de l'article 411-5.

Article 411-5

“L'hereu adquireix l'herència deferida amb l'acceptació”.

Ara hem de precisar únicament que el requisit de l'acceptació només s'exigeix per tal d'esdevenir successor universal o hereu, ja que en matèria de llegats l'article 427-15.1 estableix la seva adquisició per part del legatari com a conseqüència directa de la delació, sense perjudici de poder renunciar-lo. L'article 451-2.2 presumeix també acceptada la llegítima mentre no sigui renunciada purament o simplement.

Nota

Tots els articles citats en aquest mòdul corresponen al Llibre quart del Codi civil de Catalunya (CCCat), excepte que s'indiqui expressament el contrari.

Un problema diferent és el de determinar si l'acceptació comporta a la vegada que l'hereu es converteixi en posseïdor dels béns i dels drets hereditaris. També amb relació a l'adquisició de la possessió dels béns hereditaris s'estableix una distinció entre els ordenaments jurídics d'arrel germànica i els d'ascendència romana. En aquests darrers s'estableix com a principi general que mitjançant l'acceptació l'hereu succeeix en tot el dret del seu causant, però només esdevé posseïdor dels béns hereditaris si efectivament n'ha esdevingut posseïdor.

Per la seva banda, en el dret civil francès i en l'alemany s'estableix com a regla general que la possessió dels béns i dels drets hereditaris es transmet de ple dret als successors, encara que materialment no s'hagin convertit en posseïdors, sense necessitat d'haver de demanar a ningú que els confereixi la possessió.

Encara que aquesta distinció a la pràctica potser és més formal que efectiva, cal esmentar que el nostre dret acull la solució que hem anomenat romana, segons resulta de l'article 411-6.

Article 411-6

"L'hereu que accepta l'herència solament en té la possessió si la pren..."

En matèria de llegats recordem que, segons l'article 427-22.1, el legatari no pot prendre possessió per la seva pròpia autoritat de la cosa o el dret llegats, sinó que ha de demanar-ne la possessió al gravat o a la persona facultada per al lliurament, excepte en els casos de l'apartat 4 del precepte, que faculden el legatari per a prendre per si mateix la possessió.

Pel que fa referència als efectes de l'acceptació hereditària, i per tal d'oferir un primer element de comprensió de la posició que sobre aquest punt adopta el nostre dret, una vegada més sembla escaient fer una breu referència al dret comparat. En els sistemes jurídics de base romana, el principi fonamental de la successió determina que l'hereu succeeix en tots els béns i els drets del seu causant i se subroga en les seves obligacions transmissibles, la qual cosa comporta que el patrimoni hereditari es confongui amb el patrimoni privatiu de l'hereu. Com a conseqüència d'aquesta confusió de patrimonis, si el cabal hereditari resulta insuficient, l'hereu (o els cohereus) responen enfront dels creditors hereditaris amb el seu patrimoni privatiu, si el cabal hereditari és insuficient, tret que acceptin l'herència a benefici d'inventari, que produeix l'efecte fonamental que només el patrimoni hereditari ha de respondre dels deutes del causant.

En els ordenaments jurídics germànics, en canvi, la successió s'organitza sobre la base del criteri anomenat de la successió universal, segons el qual el successor adquireix *per universitatem* tot el patrimoni hereditari i també passen al successor *ipso iure* les obligacions que afectaven el causant. Conseqüentment, el successor es converteix en un adquirent dels béns hereditaris que resten

després de deduir de l'actiu hereditari el passiu corresponent i per això l'hereu respon enfront dels creditors hereditaris únicament amb els béns que formen part del cabal relicte en els casos generals.

En aquest aspecte tan important de la successió per causa de mort, el CCCat també es manté fidel als precedents romans, ja que en els casos generals d'adquisició pura i simple de l'herència, l'hereu respon dels deutes i de les càrregues hereditàries amb els béns relictes i amb els seus béns privatus indistintament (art. 461-18), sense perjudici de poder acceptar l'herència a benefici d'inventari (art. 461-14), que comporta una limitació de responsabilitat que es concreta en els béns hereditaris (art. 461-20). La novetat interessant que introdueix el CCCat és ampliar la possibilitat d'acceptar l'herència a benefici d'inventari, com resulta de l'article 461-15.2.

Aquest mòdul també s'ocupa del règim jurídic de la comunitat hereditària en el dret civil català. Aquesta situació s'origina quan són cridats simultàniament a l'herència una pluralitat d'hereus i tots ells esdevenen efectivament successors del causant. La configuració jurídica de la comunitat hereditària en el nostre dret ha originat certs dubtes.

Segons la tradició que procedeix del dret romà, la comunitat hereditària es configura com una comunitat per quotes, que recauen sobre cadascun dels béns i drets que formen part del patrimoni hereditari. Tanmateix, aquesta comunitat no es fa extensiva als crèdits i deutes hereditaris, que *ipso iure* es divideixen entre els cohereus. Una altra possibilitat, que és vigent en els ordenaments jurídics d'arrel germànica, és la que regula la comunitat hereditària mitjançant l'establiment d'una quota total sobre el cabal hereditari íntegre, però no sobre cadascun dels objectes singulars que formen part del patrimoni hereditari.

El CCCat ha optat per regular la comunitat hereditària segons el model que hem anomenat germànic, ja que l'article 463-1 estableix que els cohereus adquireixen una quota hereditària que recau sobre el patrimoni hereditari íntegre. Tanmateix, s'ha mantingut també fidel als precedents romans esmentats, ja que segons el mateix precepte les obligacions i les càrregues hereditàries es divideixen automàticament entre els cohereus.

La comunitat hereditària es considera una situació transitòria, que normalment sol comportar més inconvenients que avantatges. Per aquest motiu, la llei estableix els procediments particionals adients per tal de posar fi a la comunitat hereditària. La partició hereditària se solia recollir de manera més aviat marginal en el dret successori català, sobre la base segurament del fet que

es considerava normal instituir un hereu únic entre els fills i deixar reduïts els altres a la condició de legitimaris, amb la conseqüència que si hi ha un hereu únic, no cal parlar de partició hereditària.

Actualment es donen amb molta més freqüència les situacions de comunitat hereditària. Per això, el CCCat regula de manera més completa que el seu precedent (el CS de 1991) els procediments particionals en el títol VI, capítol IV, intitulat "La partició", que és objecte d'estudi en aquest mòdul, juntament amb la col·lació, que en essència implica que la partició hereditària es pot fer extensiva a determinats béns que no formen part del cabal relict, ja que el causant de la successió en vida va disposar-ne en vida i a títol gratuït a favor de qualsevol descendent cohereu.

Finalment, en aquest mòdul es fan unes consideracions sobre l'**acció de petició d'herència**, entesa com a mitjà escaient que estableix la llei per a la protecció del dret hereditari.

Objectius

Els objectius que ens proposem assolir en aquest mòdul són els següents:

1. Estudiar la problemàtica que presenta l'acceptació i la repudiació de l'herència en el seu aspecte formal.
2. Tractar els efectes de l'acceptació de l'herència, centrats especialment en la problemàtica sobre responsabilitat de l'hereu.
3. Posar en relleu les particularitats que presenta el règim jurídic de la comunitat hereditària en el Codi civil de Catalunya.
4. Estudiar els diferents procediments particionals que estableix la llei, amb la finalitat de posar fi a la situació de comunitat hereditària.
5. Plantejar la problemàtica fonamental que ofereix la col·lació en els procediments particionals.
6. Donar una visió general de les operacions particionals.
7. Fer unes referències als efectes de la partició, a les causes que poden determinar la seva ineficàcia i la seva relació amb els supòsits generals d'ineficàcia dels actes jurídics.
8. Establir una visió general dels problemes substantius i processals que planteja l'acció de petició d'herència.

1. Acceptació i repudiació de l'herència: requisits i modalitats

1.1. Acceptació de l'herència

L'acceptació de l'herència és un requisit necessari per tal que el cridat a succeir es converteixi en hereu, segons estableix l'article 411-5.

1.1.1. Configuració jurídica

L'acceptació de l'herència es tradueix en una declaració de voluntat o en una actuació per part del cridat a succeir que comporta exterioritzar d'alguna manera la seva voluntat de convertir-se en hereu.

Com a característiques fonamentals de la voluntat d'acceptar esmentem les següents:

- Es tracta d'una declaració o actuació totalment **voluntària** (com resulta de l'article 461-1.1), ja que ha desaparegut del dret actual la categoria històrica dels hereus forçosos, acceptació que s'ha de fer sense intervenció d'intimidació, violència, dol o error, segons l'article 461-10.1. Si es fa amb una intervenció d'un vici del consentiment, es pot impugnar en el termini de quatre anys termini de caducitat que es computa d'acord amb les previsions de l'apartat 2 del precepte.
- Com a supòsit d'error en l'acceptació, l'article 461-10.1, proposició darrera esmenta l'acceptació feta ignorant l'existència d'un testament que apareix amb posterioritat que altera substancialment el contingut del títol successori que va determinar l'acceptació.
- La declaració de voluntat d'acceptar és **unilateral**, no personalíssima i no receptícia.
Cal tenir present, però, que en el cas dels pactes successoris, especialment amb institució d'hereu essent aquest atorgant del pacte (art. 431-18), el caràcter contractual de la institució impedeix aplicar aquest concepte d'unilateralitat.
- L'acceptació només esdevé eficaç si el cridat ha rebut una **delació prèvia a l'herència**, segons resulta de l'article 461-1.1.

- L'acceptació de l'herència ha d'ésser **total** (art. 461-2.1).
- L'acceptació és una declaració de voluntat, que implica una adhesió total a la delació, amb la conseqüència que **no es pot sotmetre a condició ni a termini**, que en qualsevol cas i, segons l'article 461-2.1, es tenen per no posats.
- L'acceptació hereditària és **irrevocable**, d'acord amb l'article 461-1.3, la qual cosa comporta també el principi de perdurabilitat de la condició d'hereu que estableix l'article 423-12.1.

1.1.2. Requisits de capacitat

Per a poder ésser hereu només s'exigeix el requisit de la capacitat successòria (art.412-1 i 412-2), però per a l'acceptació de l'herència la llei exigeix una determinada capacitat d'obrar (art. 461-9). Aquesta capacitat es justifica sobre la base que l'acceptació pot ésser perjudicial per a l'hereu si el passiu hereditari és superior a l'actiu. En cas de manca de capacitat, l'acceptació serà efectuada mitjançant el representant legal de la persona.

L'acceptació de l'herència feta sense complir els requisits de capacitat que estableix la llei pot ésser impugnada en el termini de caducitat de quatre anys, que es computen des de la majoria d'edat o de la recuperació de la capacitat (art. 461-10.2).

1.1.3. Modalitats

El CCCat preveu les modalitats d'acceptació de l'herència següents:

a) Acceptació expressa

L'acceptació expressa és la que es deriva d'una declaració de voluntat que s'exterioritza amb la finalitat d'adquirir l'herència o d'assumir el títol d'hereu, que exigeix uns requisits de forma, com són que la voluntat d'acceptar es faci constar en un document públic o privat, segons preveuen els articles 461-3 i 461-4.

b) Acceptació tàcita

L'acceptació tàcita és la que la llei deriva d'una conducta del cridat a succeir, que s'exterioritza mitjançant la realització d'uns fets o d'uns actes que objectivament pressuposen que el seu autor vol adquirir l'herència. Segons l'article 461-5 a), es considera tàcitament acceptada l'herència si el cridat realitza qualsevol acte que no pot realitzar si no és a títol d'hereu.

A la pràctica, l'acceptació tàcita de l'herència sol plantejar problemes. El CCCat estableix les previsions següents:

- Si el cridat a succeir cedeix el seu dret a acceptar l'herència a tercera persona, es considera que ha acceptat l'herència, llevat que es tracti d'una cessió gratuïta a favor de tots els altres en la proporció en què són hereus (art. 461-5.b).
- També es considera acceptació tàcita de l'herència la renúncia del dret a succeir a canvi d'una contraprestació o només a favor d'algun o d'alguns dels cohereus (art. 461-5.c), ja que en qualsevol d'aquests casos el que apareix com a renunciant no fa altra cosa que modificar els efectes de la delació hereditària, que pressuposa una acceptació de l'herència.
- En canvi, no comporten acceptació tàcita de l'herència els actes de conservació, vigilància i administració de l'herència, ni la presa de possessió dels béns o l'exercici d'accions possessòries tret que amb ells es prengui el títol o la qualitat d'hereu (art. 411-9.1).

Sobre l'acceptació tàcita de l'herència, cal tenir en compte diversos pronunciaments jurisprudencials. Entre d'altres vegeu:

- STSJC 29.01.1996: el fet de prendre inventari dels béns hereditaris no implica acceptació tàcita.
- STS 20.01.1998: no comporta acceptació tàcita de l'herència el pagament de l'impost successori.
- STSJC 04.02.1999: l'arrendament d'un immoble fet pel representant legal de la menor cridada com a hereva es considera un acte que implica acceptació tàcita en desbordar els actes de defensa o mera administració. En sentit contrari es pot veure la STSJC 9.10.2000, tot i que la modificació posterior de l'article 411-9.4 li fa perdre part del sentit.
- STSJC 19.07.2001: no hi ha acceptació tàcita per la compareixença del fill en el litigi amb la finalitat de defensar l'honorabilitat i la solvència moral del seu pare.

- STSJC 24.04.2003: es considera acceptada tàcitament l'herència quan el cridat a succeir com a hereu compareix en el litigi per tal d'acreditar els fets que fonamenten el desheretament, ja que aquesta actuació va més enllà dels actes de conservació, vigilància i administració dels béns hereditaris.
- RDGDEJ 17.03.2008: la disposició testamentària que fa el cridat d'un bé que formava part de l'herència es considera acceptació tàcita.
- STSJC 31.11.2011: no hi ha acceptació tàcita per la mera possessió dels béns hereditaris encara que això impliqui també la realització de diverses operacions quan aquesta possessió ja es tenia anteriorment.

c) Acceptació com a sanció

L'acceptació com a sanció és la que estableix l'article 461-8, que s'intitula "Acceptació forçosa de l'herència" amb referència al cridat que ha sostret o ocultat béns hereditaris i després repudia l'herència, ja que aquesta conducta fraudulenta se sanciona amb l'acceptació pura i simple.

1.1.4. Circumstàncies temporals

El cridat a succeir pot manifestar la seva voluntat d'acceptar des del moment d'haver-se produït la delació hereditària a favor seu (art. 461-1.1), facultat que d'acord amb l'article 461-12.1 no està sotmesa a termini¹, en línia amb la imprescriptibilitat de declaració de qualitat d'hereu o hereva (art. 121-2). Però això pot repercutir de manera desfavorable sobre els interessos generals, atès que deixa indefinidament en situació d'incertesa la titularitat del patrimoni hereditari.

⁽¹⁾La Llei 6/2015 ha suprimit l'anterior termini de caducitat de trenta anys.

Per tal d'evitar en part aquest inconvenient, l'article 461-12.2 i .3 permet que qualsevol persona interessada en la successió pugui adreçar un requeriment judicial² –tradicionalment denominat com a *interrogatio in iure*– al cridat perquè manifesti la seva voluntat d'acceptar o de repudiar l'herència –en un termini que no pot excedir de dos mesos–, amb la prevenció que el silenci del cridat davant el requeriment s'interpreta com a repudiació, a menys que l'interpel·lat sigui un menor d'edat o un incapacitat, cas en el qual s'entén que l'accepta a benefici d'inventari. Un cas d'acceptació expressa de l'herència com a conseqüència de la *interrogatio in iure* apareix a la STSJC 15.02.1996.

⁽²⁾Pel que fa al procediment cal tenir en compte que la LJV ha modificat l'article 1005 CC establint la interpel·lació davant notari, cosa que, malgrat la no aplicabilitat respecte del dret català, pot generar problemes de coordinació.

1.1.5. Acceptació a benefici d'inventari

En els sistemes successoris d'arrel romana el principi segons el qual l'hereu succeeix en tots els béns i els drets del seu causant i se subroga en les seves obligacions transmissibles (art. 411-1), determina que l'acceptació pot repercutir negativament sobre el patrimoni privatiu de l'hereu si el passiu hereditari supera l'actiu (art. 461-18). Per tal d'evitar aquesta situació es va crear la figura

del **benefici d'inventari**, que permet a l'hereu limitar la seva responsabilitat als béns de l'herència (art. 461-20.a), encara que aquesta sigui passiva, tot i que conserva les característiques pròpies de l'hereu en el context del nostre sistema successori, matisades per la limitació de la seva responsabilitat.

Amb relació a l'acceptació a benefici d'inventari, cal precisar les qüestions següents:

- Pot acceptar a benefici d'inventari qualsevol persona cridada a succeir, encara que el causant ho prohibeixi i, encara que accepti l'herència sense manifestar la voluntat d'acollir-s'hi (art. 461-14), fins i tot, encara que l'hagi acceptat de manera pura i simple si, d'acord amb l'article 461-17.2, ha pres inventari en el termini de sis mesos i d'acord amb els requisits que estableix la llei (art. 461-15) i compleix les regles d'administració inherents a aquest benefici.
- L'herència es considera acceptada de ple dret a benefici d'inventari quan es defereix les persones o entitats esmentades a l'article 461-16, que estableix el benefici legal d'inventari: pel que fa a les persones, es tracta dels hereus menors d'edat, emancipats o no, les persones posades en tutela (previst també per l'article 222-45) o curatela i els hereus de confiança.
- Per a les entitats, l'article 461-16 es refereix a les persones jurídiques de dret públic³ i les fundacions i associacions declarades d'utilitat pública.
- En canvi, no escau l'acceptació a benefici d'inventari en el cas d'acceptació forçosa de l'herència segons l'article 461-8.
- Per tal de gaudir del benefici d'inventari, el cridat a succeir ha d'haver acceptat l'herència de manera expressa o tàcita (art. 461-3), si bé la declaració simultània o posterior de voler acceptar a benefici d'inventari exigeix una intervenció notarial o judicial, que s'ha de complir en el termini de sis mesos a comptar des que coneix o pot conèixer raonablement la delació (art. 461-15.1).
- L'acceptació de l'herència a benefici d'inventari exigeix el compliment dels requisits següents:
  - i) la realització, que s'entén com a finalització, de l'inventari en el termini de sis mesos a comptar des que l'instituït coneix o pot conèixer raonablement la delació operada a favor seu (art. 461-15.1);
  - ii) l'inventari ha de practicar-lo l'hereu per ell mateix o per mitjà de representant o apoderat, sense necessitat de citar cap persona, però hi poden intervenir els creditors del causant i altres interessats en l'herència (art. 461-15.5);
  - iii) la regla general és la formalització notarial o judicial de l'inventari, amb la precisió que es pot aprofitar l'inventari pres per a la detracció de les quartes trebel·liànica i falcídia, com ja preveïen els articles 30, III i 31

⁽³⁾En el mateix sentit es preveu en l'article 12.bis de la Llei de patrimoni de la Generalitat i en l'article 206.2 del Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya (aprovat pel Decret legislatiu 2/2003).

CS, encara que el legislador actual ha anat més enllà en aquest punt, amb la finalitat –segons el preàmbul del llibre quart– de fer accessible el benefici d'inventari a les herències modestes, que en definitiva es tradueix en reconèixer eficàcia a l'inventari formalitzat per l'hereu en document privat que es presenti a l'administració pública competent per a la liquidació dels impostos successoris (art. 461-15.2), cosa que a la pràctica pot comportar una extensió molt important del benefici d'inventari per aquesta via indirecta;

iv) respecte al contingut de l'inventari l'article 461-15.3 exigeix la ressenya dels béns relictes, sense que calgui valorar-los, i els deutes i les càrregues hereditàries, amb indicació de seu import;

v) l'inventari ha de ser complet, amb la conseqüència que si, a sabuda de l'hereu, no hi figuren tots els béns i deutes o s'ha confeccionat en frau dels creditors hereditaris, decau el benefici i l'acceptació de l'herència es converteix en pura i simple (art. 461-15.4 i 461-17.1);

i vi) respecte a tercers l'article 461-15.6 preveu que si l'hereu manifesta la seva voluntat d'acceptar l'herència a benefici d'inventari i abans de prendre'l, els legitimaris i fideïcomissaris no poden exercitar cap acció contra l'herència fins que s'hagi finalitzat l'inventari o hagi transcorregut el termini per a fer-ho.

1.2. Repudiació de l'herència

La repudiació de l'herència és una declaració unilateral de voluntat no receptícia feta pel cridat a succeir, d'acord amb els requisits de forma que estableix la llei, que exterioritza la seva voluntat de no voler ésser hereu (art. 461-1).

Amb referència a la repudiació de l'herència, precisem les qüestions següents:

- No es pot repudiar l'herència de manera parcial, ni sota termini o condició, que es tenen per no formulades (art. 461-2.1).
- La repudiació només és eficaç si es manifesta després que el cridat té coneixement d'haver-se produït la delació a favor seu (art. 461-1.1).
- La repudiació de l'herència s'exterioritza mitjançant una declaració de voluntat expressa o en una renúncia gratuïta a favor de les persones a les quals s'hagués deferit la quota del renunciant feta en document públic o en un escrit adreçat als organismes jurisdiccionals competents (art. 461-6).
- Per a la repudiació de l'herència l'article 461-9.1 exigeix, com per a l'acceptació en general, la capacitat d'obrar, encara que amb referència a la repudiació fa després dues precisions per tal de protegir aquestes perso-

nes i prevenir un possible conflicte d'interessos, d'acord amb el previst en el règim jurídic d'aquestes institucions en el Llibre segon del CCCat (art. 223-4.3, 222-43.e. i 236-27.e en relació amb l'article 236-30):

- i) els menors emancipats i habilitats d'edat i les persones sotmeses a curatela han de ser assistides per les persones que complementen llur capacitat;
- ii) els progenitors o tutors necessiten autorització judicial per a repudiar herències deferides als fills menors d'edat o a les persones sotmeses a tutela.

Respecte a les persones jurídiques, a manca d'una regla expressa, s'han d'atenir a les normes que fan referència als actes de disposició de béns.

- En el cas de la *interrogatio in iure*, el silenci del cridat s'interpreta com a repudiació de l'herència, llevat que el cridat a succeir sigui un menor d'edat o un incapaç (art. 461-12.3).
- Un supòsit especial es preveu a l'article per al cas de repudiació de l'herència per part del cridat en perjudici dels seus creditors, ja que la renúncia no es pot oposar als creditors segons l'article 461-7. La STSJC 29.01.1996 no inclou entre els creditors els legitimaris. Segons l'apartat 2 del precepte el dret dels creditors caduca al cap d'un any de la repudiació. En aquest cas cal tenir en compte que la STSJC 29.01.1996 no inclou els legitimaris entre els creditors.

1.3. Adquisició dels béns hereditaris

El cridat que accepta l'herència esdevé hereu i titular dels béns i drets que formen part del patrimoni hereditari (art. 411-1), com també esdevé titular del *ius possidendi* o possibilitat de fer efectives les facultats possessòries que es deriven de la seva titularitat; però la possessió efectiva o *ius possessionis* només l'adquireix si ha pres possessió efectiva dels béns hereditaris per qualsevol dels mitjans que estableix la llei (art. 411-6).

D'acord amb aquesta disposició hem d'entendre el següent:

- L'hereu pot adquirir la possessió dels béns hereditaris per qualsevol dels mitjans que esmenten els articles 521-2.1 i 522-7.
- Si el causant de la successió posseïa un bé sobre la base d'una causa o d'un concepte determinat, el mateix concepte i la mateixa *causa possessionis* es traslladen a l'hereu, ja que segons l'article 411-6 l'hereu continua la possessió del seu causant.
- Si el causant posseïa *ad usucapionem*, l'hereu pot continuar el procés que porta a la usucapció en virtut de l'anomenada *successio possessionis* (art.

531-24.1). En aquest punt, encara que amb referència als precedents romans, és interessant la STS 25.01.1936 (RJ 155).

2. Efectes de l'acceptació de l'herència

L'acceptació hereditària determina que el cridat adquireix el títol d'hereu amb **efectes retroactius** al temps de l'obertura de la successió (art. 411-5), amb les conseqüències que estableix l'article 411-1:

- Adquireix els béns i els drets transmissibles del seu causant.
- Se subroga, és a dir, esdevé deutor de totes les obligacions transmissibles del seu causant.
- Ha de complir les càrregues hereditàries, que són les esmentades a l'article 461-19.
- Ha de respectar els actes propis del seu causant.

Aquí ens interessa fonamentalment considerar la posició jurídica de l'hereu amb relació a les obligacions i les càrregues hereditàries.

2.1. Efectes de l'acceptació pura i simple de l'herència

L'acceptació pura i simple de l'herència determina, fonamentalment, que l'hereu assumeix la condició de deutor respecte a les obligacions i les càrregues hereditàries. Com a continuador de les relacions jurídiques transmissibles del seu causant, en l'acceptació pura i simple de l'herència es produeix una confusió entre el patrimoni hereditari i el patrimoni privatiu de l'hereu. Segons els precedents romans, aquesta confusió comporta que l'hereu ha de respondre de les obligacions i de les càrregues hereditàries no solament amb els béns que integren el capital relict, sinó també amb el seu patrimoni privatiu.

Article 461-18. Efectes de l'acceptació pura i simple

“Per l'acceptació de l'herència pura i simple l'hereu respon de les obligacions del causant i de les càrregues hereditàries, no solament amb els béns relictos, sinó també amb els béns propis, indistintament”.

No obstant aquesta confusió de patrimonis, s'ha de precisar el següent:

- El patrimoni privatiu de l'hereu es pot veure afectat pels deutes del causant i per les denominades càrregues hereditàries, però l'hereu no respon del compliment dels llegats ni de les llegítimes amb el seu patrimoni.

- En produir-se la confusió de patrimonis, la llei no estableix cap ordre concret de preferència entre creditors. No obstant això, cal tenir present que els creditors per deutes del causant i per les càrregues hereditàries tenen preferència, ja que aquest passiu ha d'haver-se deduït de l'actiu i hereditari per a determinar l'import de la llegítima (art. 451-5.a).
- Vegeu en aquest sentit l'article 461-19, que considera càrregues hereditàries les despeses:
  - “a) De darrera malaltia, d'enterrament o incineració i dels altres serveis funeraris.
  - b) De presa d'inventari i de partició de l'herència, i les altres causades per actuacions judicials, notariales o registrals fetes en interès comú.
  - c) De defensa dels béns de l'herència, mentre aquesta estigui ja cent.
  - d) De lliurament de llegats, de pagament de llegítimes i de marmessoria, i les altres de naturalesa anàloga”.
- L'hereu ha de fer front a les llegítimes, ja que el seu pagament es configura com una càrrega hereditària (art. 461-19.d). No obstant això, convé recordar que la llegítima només pot gravar el patrimoni hereditari i, per tant, si el seu passiu supera l'actiu, no hi ha llegítima (art. 451-5.a). La responsabilitat de l'hereu es limita doncs a les despeses pel pagament de la llegítima però no pas a la llegítima com a tal.
- En el cas dels llegats s'esdevé el mateix, ja que l'hereu ha de complir els llegats establerts pel causant, però no en respon amb el seu patrimoni, ja que del compliment dels llegats en respon únicament el patrimoni hereditari. Així, la càrrega en relació amb els llegats es configura com la del “lliurament” del llegat. A més, cal tenir present que l'hereu pot instar la reducció dels llegats, el valor dels quals excedeix del que obté en la successió, fins i tot en cas que no hagi acceptat l'herència a benefici d'inventari (art. 427-39), que aquests es poden veure reduïts per aplicació de la quarta falcídia (art. 427-40) i que, a més, també poden haver-se de reduir per inoficiositat legitimària (art. 451-22.1).
- D'acord amb l'article 461-22, les disposicions sobre responsabilitat de l'hereu pels deutes del causant s'apliquen sense perjudici del que estableix la legislació concursal. Es pot produir doncs el concurs de l'herència tal com preveuen els articles 1.2 i 3.4 de la Llei 22/2003, de 9 de juliol, concursal, i també en cas de mort del deutor concursat (art. 182 de la mateixa llei).

2.2. Efectes de l'acceptació a benefici d'inventari

Esmentem com a efectes més significatius de l'acceptació a benefici d'inventari els següents:

- L'hereu que accepta l'herència a benefici d'inventari assumeix la condició jurídica d'hereu d'acord amb els principis que informen el dret successori català (art. 411-1), amb les facultats subsegüents de poder prendre possessió dels béns hereditaris, d'administrar-los i, fins i tot, de disposar d'aquests béns, encara que amb la prevenció que pot perdre el benefici d'inventari si procedeix de manera fraudulenta en l'exercici de les seves facultats (art. 461-21.5).
- L'efecte fonamental del benefici d'inventari és **que els creditors hereditaris només poden fer efectius els seus drets sobre els béns de l'herència** (art. 461-20.a); mentre que els creditors particulars de l'hereu només poden fer efectius els seus drets sobre els béns hereditaris després d'haver estat pagats els creditors coneguts del causant (art. 461-21.4).

Article 461-20. Efectes de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari

"L'acceptació de l'herència a benefici d'inventari produeix els efectes següents:

a) L'hereu no respon de les obligacions del causant ni de les càrregues hereditàries amb els béns propis, sinó únicament amb els béns de l'herència.

b) Subsisteixen, sense extingir-se per confusió, els drets i els crèdits de l'hereu contra l'herència, dels quals es pot fer pagament, i les obligacions de l'hereu a favor de l'herència.

c) Mentre no quedin completament pagats els deutes del causant i les càrregues hereditàries, no es poden confondre en perjudici dels creditors hereditaris ni de l'hereu els béns de l'herència amb els propis de l'hereu".

- Pel que fa referència a les facultats d'administració, l'article 461-21.1 li confereix aquesta facultat, que es configura con una funció que la llei imposa al qui accepta a benefici d'inventari, amb la finalitat de liquidar el patrimoni hereditari en interès de totes les persones afectades pel procés successori.
- La liquidació del patrimoni hereditari s'ha de fer d'acord amb les prevencions que estableix l'article 461-21.2, és a dir, l'hereu ha de pagar en primer lloc els creditors hereditaris, inclòs el mateix hereu si era creditor del causant de la successió, a mesura que es presentin i, una vegada pagats tots els creditors coneguts, ha de procedir a complir els llegats ordenats pel causant, però tenint en compte que segons l'article 451-22.1 ha de pagar les llegítimes amb preferència als llegats.
- El benefici d'inventari determina també que si bé l'hereu apareix com a continuador de les relacions jurídiques que en vida afectaven el causant de la successió, aquest fet no determina l'extinció de les relacions obligatòries que existien entre causant i hereu per confusió de les persones de deutor i creditor (art. 461-20.b).
- Si després de pagats els llegats apareixen creditors hereditaris desconeguts, aquests poden fer efectius els seus drets sobre els béns hereditaris identificables, que encara es troben en el patrimoni de l'hereu, amb independèn-

cia del fet que ja s'ha produït la confusió de patrimonis amb el seu privatiu; en altres casos els creditors hereditaris poden exercir les seves pretensions enfront els legataris (art. 461-21.3).

- L'hereu que s'acull al benefici d'inventari és un hereu en el sentit de l'article 411-1, encara que amb la particularitat de ser temporalment titular de dos patrimonis; amb la conseqüència que mentre no queden completament pagats els deutes del causant i les càrregues hereditàries, no es poden confondre en perjudici dels creditors hereditaris ni els de l'hereu els béns de l'herència amb els béns propis de l'hereu (art. 461-20.c).

2.3. El benefici de separació de patrimonis

2.3.1. Fonament

Com s'ha posat en relleu a l'apartat anterior, el principi de la responsabilitat de l'hereu enfront dels creditors del causant, fins i tot amb el seu patrimoni privatiu en els casos d'acceptació pura i simple de l'herència (art. 461-18), té un correctiu eficaç en el supòsit que l'instituit tingui la precaució d'acceptar l'herència a benefici d'inventari, que com s'ha vist igualment determina que els creditors hereditaris només poden fer efectius els seus drets sobre el patrimoni hereditari (art. 461-20.a).

Tanmateix, el principi que en l'acceptació pura i simple de l'herència l'instituit compromet també el seu patrimoni privatiu, es pot considerar des de la perspectiva que l'actiu hereditari sigui superior al passiu i que el patrimoni privatiu de l'hereu presenti un passiu superior a l'actiu, ja que en aquest cas la confusió de patrimonis, que és conseqüència de l'acceptació pura i simple de l'herència, pot repercutir de manera negativa sobre els interessos patrimonials dels creditors del causant, que concorren amb els creditors privatis de l'hereu respecte al patrimoni únic que s'ha format com a conseqüència de l'acceptació pura i simple que comporta una confusió de patrimonis. D'altra banda, si es produeix la situació inversa, els creditors de qui ha esdevingut hereu també es poden veure perjudicats, i per això també queden legitimats per a sol·licitar el benefici de separació.

Per tal d'evitar aquests perjudicis possibles, l'article 461-23, d'acord amb els precedents romans, estableix un mecanisme de protecció dels creditors hereditaris per la via de l'anomenat **benefici de separació de patrimonis**.

D'acord amb aquestes consideracions, el benefici de separació de patrimonis es pot configurar com un mitjà de protecció que estableix la llei en benefici dels creditors hereditaris i d'altres persones interessades en el procés successori, per als casos d'acceptació pura i simple de l'herència, per tal que puguin fer efectius els seus drets sobre el patrimoni hereditari responsable, com si l'acceptació hereditària no s'hagués produït.

2.3.2. Subjectes

El benefici de separació de patrimonis no opera de manera automàtica, ja que únicament existeix si el demanen les persones legitimades, que segons l'article 461-23.1 són:

- Els creditors hereditaris, és a dir, els que tenien un dret de crèdit que ja havia nascut jurídicament en vida del causant de la successió, que subsisteix després de la seva mort, que poden demanar el benefici de manera individual o col·lectiva.
- Els legataris qualsevol que sigui el tipus de llegat, també de manera individual o col·lectiva.
- Els legitimaris, ja que, d'acord amb els articles 451-1 i 451-15, la llegítima atorga al seu titular un dret de crèdit contra l'herència que té el seu origen en la llei i que per aquest motiu s'ha de considerar preferent als drets dels creditors particulars de l'hereu.
- Els creditors particulars de l'hereu, amb la finalitat de salvaguardar el seu dret davant els creditors per deutes del causant.

2.3.3. Procediment

El benefici de separació de patrimonis no es confereix de manera automàtica, sinó únicament a instàncies de les persones que esmenta l'article 461-23.1.

La petició del benefici s'encarrila per la via del procediment de jurisdicció voluntària (art. 461-23.1) i, segons l'apartat 2 del precepte, exigeix que es practiqui un inventari de l'herència, i després l'organisme jurisdiccional pot concedir el benefici de separació de patrimonis en resolució motivada i adoptar, si escau, les mesures necessàries per tal de fer-lo efectiu.

2.3.4. Eficàcia

D'acord també amb l'article 461-23, el benefici de separació de patrimonis es projecta en les direccions següents:

- Un efecte fonamental és que l'acceptació pura i simple de l'herència no determina una confusió entre el patrimoni hereditari i el patrimoni privatiu de l'hereu, com succeeix en els casos generals, sinó la separació d'ambdues masses patrimonials (apartat 1 del precepte).
- Una conseqüència de la separació de patrimonis és establir una preferència pel cobrament de llurs crèdits a favor dels creditors del causant i els legataris que l'han obtingut respecte als creditors privatis de l'hereu, però no enfront dels altres creditors hereditaris que no l'han demanat (art. 461-23.3).
- Si els creditors que han demanat i obtingut el benefici de separació de patrimonis no poden fer efectius totalment els seus crèdits sobre el patrimoni hereditari, poden demanar també fer-los efectius sobre el patrimoni privatiu de l'hereu, encara que amb el condicionament que només poden fer-ho després que hagin resultat totalment pagats els creditors de l'hereu (art. 461-23.1).
- Una vegada pagats els creditors del causant i els legataris que han obtingut el benefici de separació de patrimonis, la resta del patrimoni hereditari s'ha de destinar al pagament dels altres creditors de l'hereu i dels creditors per càrregues hereditàries.

3. La comunitat hereditària: configuració i règim jurídic

3.1. Concepte

Si una pluralitat de successors cridats simultàniament, ja sigui per la llei o per voluntat del causant de la successió, accepten l'herència de manera expressa o tàcita, s'origina una situació de **cotitularitat** que recau sobre el patrimoni hereditari, que s'adquireix en virtut d'un títol únic i que es projecta no solament sobre la totalitat dels béns, drets i accions que procedeixen del causant de la successió, sinó també sobre els seus deutes i obligacions i sobre les càrregues que ha imposat el causant.

En aquesta situació de comunitat hereditària apareix, doncs, la figura del **cohereu**, que succeeix en una quota de tot el dret del causant (art. 463-1), que indica una fracció respecte a la totalitat de l'herència.

Mancava en el dret successori català una normativa escaient sobre la comunitat hereditària, tal vegada perquè perdurava el criteri tradicional que la successió per causa de mort s'organitzava d'acord amb el costum d'instituir un hereu únic entre els fills del testador, que per definició impossibilita que s'origini una comunitat hereditària. Aquesta forma d'organització de la successió per causa de mort està en retrocés, circumstància que explica que el llibre quart del CCCat hagi considerat oportú esmenar aquesta mancança. Segons l'apartat VII del preàmbul:

"A diferència del Codi de successions, el llibre quart dedica un capítol a la comunitat hereditària, en el qual es regulen els supòsits d'indivisió i l'exercici de les facultats de gaudi, administració i disposició dels béns de la comunitat, amb les remissions pertinents a les normes de la comunitat ordinària del llibre cinquè. Es manté el principi que la responsabilitat dels hereus no és solidària ni mancomunada, sinó que, d'acord amb la tradició catalana, els deutes es divideixen entre els hereus que accepten, sens perjudici del dret de tots els creditors del causant d'oposar-se a la partició abans que se'ls paguin o financin els crèdits".

3.2. Configuració jurídica

Com s'ha indicat a la part introductòria d'aquest mòdul, el CCCat configura la comunitat hereditària de manera més aviat original, ja que en part s'ha mantingut fidel als precedents romans, però sense menystenir la influència d'origen germànic, que es va introduir en el dret espanyol per via de la darrera reforma de la legislació hipotecària. Concretament:

- D'acord amb el model que hem anomenat germànic, l'article 463-1 atribueix a cada cohereu una quota sobre el patrimoni hereditari i no sobre els béns i els drets concrets que formen part d'aquest patrimoni, atesa la

irrellevància dels béns i els drets concrets com a conseqüència de la indeterminació de l'actiu i del passiu hereditari en la situació de comunitat hereditària. En aquest sentit, és interessant la STSJC 15.02.1996.

- Els precedents romans sobre la comunitat hereditària apareixen en canvi amb relació a les obligacions i les càrregues hereditàries, que segons el mateix article 463-1 es divideixen *ipso iure* entre els cohereus en proporció a les respectives quotes hereditàries.
- El criteri d'establir una responsabilitat mancomunada o parciària dels cohereus, tal com estableix l'article 463-1, pels deutes i càrregues hereditàries és també d'ascendència romana. Aquest criteri determina una configuració de la comunitat hereditària favorable als interessos dels cohereus, a diferència del que succeeix en els ordenaments jurídics d'arrel germànica, en els quals els interessos dels creditors hereditaris es consideren preferents als interessos dels cohereus, i per això s'estableix la seva responsabilitat solidària pels deutes hereditaris.

3.3. Estructura de la comunitat hereditària

3.3.1. Subjectes

No tots els cridats a succeir com a hereus formen part de la comunitat hereditària, sinó únicament els cridats a l'herència que l'han acceptat, tal com es desprèn del text de l'article 463-1, amb la conseqüència que si únicament accepta un dels cridats, no s'arriba a originar la situació de comunitat hereditària.

3.3.2. Objecte

D'acord amb el que disposa l'article 463-1, hem d'entendre que formen part de la comunitat hereditària tots els béns i els drets que en vida del causant es trobaven en el seu patrimoni, sempre que siguin transmissibles per causa de mort.

En conseqüència, s'exclouen de la comunitat hereditària:

- Les obligacions i les càrregues hereditàries que, segons l'article 463-1, es divideixen *ipso iure* entre els cohereus en proporció a les respectives quotes.
- Les coses específiques i determinades llegades pel testador que passen *recta via* al legatari, segons estableixen els articles 427-10.2, 427-15.1 i 427-22.1 i 2.

- Els béns objecte de donacions per causa de mort, ja que segons l'article 432-4.1 els fa seus el donatari, independentment que l'hereu accepti l'herència.
- En virtut dels principis que informen la subrogació real, hem d'entendre que també forma part de la comunitat hereditària allò que s'ha adquirit sobre la base d'un dret que formava part de l'herència o en concepte d'indemnització per la destrucció, el deteriorament o la sostracció d'un bé comú.

3.4. Durada

Continua vigent el criteri de considerar la comunitat hereditària com una situació transitòria, amb la conseqüència de no atribuir eficàcia a les prevencions dels particulars que representin un obstacle desmesurat a la facultat de procedir a la partició de l'herència entre els cohereus. Des d'aquesta perspectiva, interessa posar de relleu:

- Es confereix a cada cohereu la facultat incondicionada de poder demanar en qualsevol temps la partició de l'herència (art. 464-1), facultat que l'article 121.2 CCCat declara imprescriptible.
- El causant pot ordenar de manera imperativa i també els cohereus poden convenir unànimement que no es practiqui la partició total o parcial de l'herència per un període no superior a deu anys, a comptar de l'obertura de la successió (art. 463-2.1). No obstant, el precepte afegeix que el termini d'indivisió pot arribar a quinze anys respecte a l'immoble que sigui residència habitual d'uns dels cohereus que sigui cònjuge, convivent o fill del causant de la successió.
- No es reconeix eficàcia al pacte o prohibició d'indivisió inferior als deu anys, si concorre una causa justa per a demanar la partició hereditària a criteri de l'autoritat judicial (art. 463-2.4).
- Si el causant de la successió o els cohereus fixen un termini d'indivisió superior al que estableix la llei, se n'ha de reduir l'excés (art. 463-2.3).
- La facultat incondicionada de demanar la partició hereditària en qualsevol temps és compatible amb la possibilitat que la mateixa resti en suspens, fins i tot sense necessitat d'autorització judicial, en els supòsits que esmenta l'article 464-2, que es fonamenta en la possibilitat que la partició pugui ésser declarada ineficaç pel fet d'haver-se omès la intervenció d'una persona que amb posterioritat ha adquirit la condició de cohereva.

Article 464-2. Suspensió de la partició

“La partició de l'herència se suspèn en els casos següents:

- a) Si és cridat a l'herència un concebut, fins que s'esdevingui el part o l'avortament.
- b) Si s'ha entaulat una demanda sobre filiació, fins que es dicti sentència ferma.
- c) Si s'ha iniciat un expedient d'adopció, fins que s'acabi amb resolució ferma.
- d) Si el causant ha expressat la voluntat de permetre la fecundació assistida després de la seva mort, fins que s'esdevingui el part o venci el termini legal per a practicar-la.
- e) Si és cridada a l'herència una persona jurídica que el causant ordena constituir en el testament, fins que es constitueixi vàlidament o es declari, d'acord amb la llei, la impossibilitat de constituir-la”.

3.5. Règim de la comunitat hereditària

Es regula fonamentalment en els articles 463-3 al 463-6, que estableixen determinades remissions a les normes del llibre cinquè del CCCat sobre la comunitat de béns en general.

Segons aquesta normativa, cal fer les precisions que veurem a continuació.

3.5.1. Posició jurídica dels cohereus en relació amb la comunitat hereditària

La posició jurídica dels cohereus en relació amb el cabal hereditari suposa que els drets individuals de cadascun d'ells recauen sobre el mateix patrimoni i, a la vegada, que els drets de cadascun d'ells es troben limitats pels drets dels altres. La interrelació entre tots aquests drets s'estableix d'acord amb els criteris següents:

- Segons l'article 463-3.1, en relació amb l'article 552-6 del mateix Codi, els cohereus gaudeixen de les facultats d'ús i gaudi, que es tradueixen en:
  - i) atribuir als cohereus la possessió dels béns que formen part de la comunitat hereditària i que cadascun d'ells pugui exercir les facultats i accions possessòries que escaiguin, ja sigui enfront a tercers o de qualsevol cohereu que pertorbi de manera il·legítima les seves facultats possessòries (art. 552-7.1);
  - ii) la facultat d'usar els béns objecte de la comunitat, facultat que s'ha d'exercir d'acord amb la finalitat econòmica i social dels béns i de manera que no perjudiqui els interessos de la comunitat ni els dels altres cohereus (art. 552-6.1);
  - iii) la facultat de gaudi, que permet a cada cohereu apropiarse els fruits i rendiments dels béns que formen part de la comunitat hereditària, d'acord amb les prevencions que es deriven dels articles 552-6.2, 511-3 i 541-4;
  - i iv) amb la finalitat d'evitar que en l'exercici d'aquestes facultats es pugui al·legar de manera improcedent la usucapió, l'article 463-3.2. estableix que

l'exercici de les facultats d'ús i gaudi per part d'un o alguns cohereus no els deixen fora de la partició, llevat que els hagi usucapit.

- Pel que fa referència a l'administració dels béns que són objecte de la comunitat hereditària precisem que:
  - i) l'administració s'atribueix en primer lloc a la persona o persones nomenades pel causant de la successió amb aquesta finalitat o als marmessors universals que ha designat (art. 429-8.1);
  - ii) a manca de qualsevol d'ells, s'atribueix l'administració de la comunitat hereditària als cohereus (art. 463-4.2);
  - iii) sobre exercici de les facultats d'administració per part dels cohereus cal atènyer-se a les prevencions dels articles 552-7 i 552-8, dels quals en resulta que els actes d'administració ordinària s'acorden per majoria segons el valor de cada quota, mentre que per als actes d'administració extraordinària s'exigeix la majoria de les tres quartes parts;
  - i iv) a manca de tots ells el jutge pot, a instàncies de qualsevol interessat, nomenar un administrador (art. 463-4.1).
- L'article 463-4.3 estableix una limitada excepció al règim exposat, que té el seu antecedent en un reiterat criteri jurisprudencial, que amb la finalitat d'agilitzar l'administració dels béns comuns, legitima individualment a cada cohereu per a realitzar els actes necessaris de conservació i defensa dels béns hereditaris.
- Pel que fa referència als actes de disposició de béns hereditaris, i d'acord amb la configuració jurídica que hem atribuït a la comunitat hereditària, l'article 463-1.5 exigeix el consentiment unànim de tots els cohereus.
- D'altra banda, la configuració de la comunitat hereditària com un patrimoni autònom, mentre perdura la situació del comunitat, justifica que s'apliquin els criteris que informen la subrogació real, com resulta de l'article 463.5.2.

3.5.2. Drets individuals dels cohereus

En la situació de comunitat hereditària els drets individuals dels cohereus es concreten sobre la quota que correspon a cadascun d'ells en la comunitat, quota que forma part de la seva esfera patrimonial exclusiva. En conseqüència:

- Cada cohereu pot disposar de la seva quota hereditària (art. 463-6.1), acte dispositiu que no recau sobre un bé determinat de l'herència, sinó sobre el dret hereditari que correspon al transmitent, que es pot concretar en un acte d'alienació de la quota o en un acte de gravamen sobre aquesta, com pot ser la constitució d'un dret d'usdefruit o la constitució d'un dret real de garantia.

- Aquestes facultats dispositives sobre la quota es veuen en part limitades pel dret d'adquisició preferent que l'article 463-6.2 estableix a favor dels altres cohereus, quan un d'ells disposa de la seva quota a favor de persona no hereva, sempre que l'acte dispositiu es concreti en una compra-venda o dació en pagament; dret d'adquisició preferent que es fonamenta en l'oportunitat de no introduir a la comunitat hereditària persones estranyes, ja que és molt freqüent l'existència de vincles familiars entre les persones cridades de manera simultània a una successió. El dret d'adquisició preferent que s'ha d'exercitar d'acord amb les prevencions que estableix l'article 552-4.2.

4. Partició de l'herència

4.1. Configuració jurídica

La comunitat hereditària es considera una situació transitòria, que s'extingeix en un moment posterior mitjançant qualsevol dels procediments particionals que estableix la llei.

En l'àmbit doctrinal, es discuteix la naturalesa jurídica de la partició hereditària, ja que s'ha defensat que té uns efectes declaratius, en el sentit que persegueix únicament declarar quins béns concrets pertanyen a cada cohereu des de la mort del causant. Des d'una altra perspectiva, en canvi, es defensa que la partició hereditària té efectes translatius, ja que cadascun dels cohereus adquireix els béns adjudicats no directament del causant de la successió, sinó dels altres cohereus.

Actualment es creu que la partició hereditària s'ha de configurar com un acte determinatiu o específicatiu de drets, mancat d'efectes retroactius i que comporta, en definitiva, l'adjudicació a cada cohereu d'allò a què ja tenia dret d'acord amb el títol successori, encara que concretat amb béns determinats. En aquest sentit, es pot consultar la STS 05.11.1992 (RJ 9221) i la STSJC 02.10.2003, segons la qual la partició hereditària no té l'abast d'una alienació, ja que solament comporta la modificació d'una situació jurídica anterior.

4.2. Procediments particionals

En el dret successori català, s'admeten els procediments particionals següents per tal de posar fi a la situació de comunitat hereditària:

a) Partició practicada pel causant

Segons l'article 464-4, si el testador mateix per actes entre vius o d'última voluntat realitza la partició total de l'herència, no s'arriba a originar la situació de comunitat hereditària, o només s'arriba a formar sobre la part del patrimoni hereditari que no ha estat objecte de partició. En qualsevol cas, la partició practicada pel causant vincula els cohereus, tret que impliqui una lesió dels drets legítims.

En canvi, sí s'origina la situació de comunitat hereditària en el supòsit de l'article 464-4.1, proposició darrera, és a dir, quan imposa als cohereus normes vinculants per a la partició.

Si la quota d'institució que ha establert el causant entre els cohereus no coincideix amb la quota de partició que ha practicat el mateix causant, es presenta el problema de si s'ha de considerar prevalent l'acte distributiu o el particional. L'article 464-4.2 distingeix els dos supòsits següents:

- Si la distribució de l'herència entre els cohereus i la partició hereditària entre ells s'han de fer de manera simultània, les clàusules particionals prevalen sobre les de distribució en cas de contradicció.
- Si la distribució de l'herència i la partició hereditària es fan en acte separat, prevalen les clàusules distributives, tret que siguin revocables i s'hagin revocat per l'acte particional.

b) Partició practicada per comptador partidor

La partició practicada per comptador partidor és la partició que ha realitzat una tercera persona, que ha rebut del causant de la successió la facultat de repartir el cabal hereditari entre els cohereus. Tret que el causant disposi una altra cosa, és una facultat que correspon també al marmessor universal de lliurament directe de romanent de béns hereditaris (art. 464-5 i 429-10.f).

Sobre aquesta modalitat de la partició hereditària cal precisar el següent:

- Els comptadors partidors han de practicar la partició hereditària dins el termini que estableixi el causant de la successió i, si manca aquesta determinació, hem d'entendre que s'apliquen les prevencions de l'article 429-13 sobre durada del càrrec de marmessor.
- Els comptadors partidors tenen dret a rebre la remuneració que determini el causant o, amb caràcter subsidiari, la retribució que preveu l'article 429-5.1.
- Tret que el causant estableixi una altra cosa, el nomenament de comptador partidor no ha de portar a la conseqüència que només ell està legitimat per a practicar la partició hereditària, ja que aquesta tesi podria portar a la pràctica més inconvenients que avantatges. Per aquest motiu, i amb bon criteri, l'article 464-6.2 permet que els cohereus practiquin la partició hereditària prescindint, fins i tot, dels comptadors partidors nomenats pel causant.

c) Partició practicada pels cohereus

Si no existeix partició practicada pel causant de la successió, per marmessor o per comptador partidor, els cohereus la poden practicar de la forma que tinguin per convenient, sempre que existeixi un acord unànime entre ells, fins i tot deixant de banda les disposicions particionals establertes pel causant (art. 464-6.1).

Com a qüestions més rellevants, amb referència a la partició convencional, esmentem les següents:

- Qualsevol cohereu o el seu representant legal o voluntari està legitimat per a demanar la partició hereditària (art. 464-1).
- En la partició hereditària han d'intervenir sempre, personalment o representats, tots els cohereus; encara que també poden intervenir-hi altres persones per tal d'evitar-los perjudicis eventuals, com són els hereus instituïts sota condició suspensiva, mentre està pendent el compliment de la condició, en la pràctica de les operacions particionals pels altres cohereus, els hereus fideïcomissaris (art. 426-27), els cessionaris d'una quota hereditària i, tal com es desprèn de l'article 464-3, els creditors del causant que no ha demanat la pràctica de la partició, ja que tenen facultat d'oposició.
- Pel que fa referència a la capacitat per a practicar la partició, creiem que és suficient la capacitat per a contractar, ja que la partició convencional s'ha de qualificar de contracte; a menys que la seva pràctica comporti la realització d'actes que, en expressió de l'article 426-27.1 "van més enllà d'un pur acte particional". En aquest sentit, vegeu la interlocutòria del president del TSJC 05.09.2003, i també les RRDGDEJ 10.07.2007 i 04.02.2008.
- Sempre que s'observi el requisit de la unanimitat exigida per l'article 464-6.1 els cohereus poden practicar la partició hereditària "de la manera que tinguin per convenient" (en expressió del mateix precepte), ja sigui en document públic, privat o fins i tot en forma verbal. En aquest sentit, vegeu la STSJC 01.09.1997.
- L'article 464-6.1, proposició darrera, introdueix una novetat respecte a la normativa anterior, segons la qual si el causant no ho ha prohibit, els cohereus poden acordar per unanimitat considerar l'atribució de prelegats com una operació particional del causant i prescindir-ne; segons l'apartat VII del preàmbul del llibre quart del CCCat la innovació s'introdueix amb la finalitat de potenciar l'autonomia dels cohereus per tal d'arribar a acords, ja que permet l'adjudicació de béns de la manera que considerin més sa-

tisfactiva, sense necessitat de vendre o permutar entre ells posteriorment, amb costos addicionals, per a assolir el mateix resultat.

- Esmementem, finalment, que l'article 464-6.3 recupera, amb certes modificacions, la partició provisional de l'herència que havia establert l'article 274, III CDC, i que havia suprimit el CS de l'any 1991. Aquesta però en realitat comporta un ajornament de la partició, ja que es tradueix en la possibilitat d'atribuir a cadascun dels cohereus una pluralitat de quotes sobre cadascun dels béns hereditaris, en substitució de la quota hereditària única sobre el patrimoni íntegre.

Article 464-6. Partició pels cohereus

"Els cohereus poden fer la partició provisional de l'herència, a tots els efectes legals, adjudicant béns concrets i deixant pendent l'adjudicació d'altres béns o la compensació en metàl·lic dels excessos. Mentre aquesta adjudicació o compensació no es produeixi, la partició definitiva queda ajornada".

d) Partició judicial

La partició judicial és la que estableix la llei per als casos de no ésser possible la partició convencional per manca d'acord unànime entre els cohereus o per no ser possible fer-lo d'una altra manera (art. 464-7.2).

En aquest cas, s'apliquen els tràmits del procediment judicial de divisió de l'herència (arts. 782 a 805 LEC)⁴, llevat que s'acudeixi directament al judici declaratiu corresponent, segons estableixen les SSTSJCS 26.02.1996 i 01.09.1997.

⁽⁴⁾Vegeu les reformes introduïdes per la LJV sobre els articles 782, 790, 791 i 792.

Sobre relacions entre l'acció de divisió de cosa comuna i de partició de l'herència, si en el cabal hereditari hi ha un bé únic i no consta que existeixin creditors hereditaris, és interessant la STSJC 15.02.1996.

e) Partició arbitral

L'article 464-7.1 preveu dues modalitats de la partició practicada per un àrbitre:

- Quan l'arbitratge ha estat ordenat de manera unilateral pel causant de la successió, amb la finalitat que practiqui la partició hereditària entre els cohereus, cas en què els àrbitres han de practicar la partició d'acord amb les normes del CCCat sobre partició de l'herència.
- Nomenament per acord unànime dels cohereus d'un àrbitre perquè practiqui la partició, perquè els hereus no es posen d'acord a l'hora de practicar-la. En lloc d'acudir a la partició judicial, decideixen solucionar de comú acord les seves discrepàncies constituint un arbitratge segons la seva

lleï reguladora, que determina que la partició s'ha de realitzar d'acord amb les prevencions que estableix la Llei 60/2003, de desembre, de l'arbitratge.

5. La col·lació en el dret successori català

5.1. Concepte i fonament

La col·lació opera com un incident en el procés de partició de l'herència, en el sentit que si en els casos generals la partició recau únicament sobre els béns i els drets que formen part del cabal hereditari, en els supòsits que entra en funcions la col·lació, la partició hereditària es projecta també sobre uns béns que el causant de la successió en vida va atribuir de manera gratuïta a determinats successors, perquè es presumeix que la voluntat del causant és contrària a establir una desigualtat entre els cohereus.

La col·lació mitjançant la imputació d'aquestes atribucions a la quota hereditària dels obligats a col·lacionar provoca un cert reequilibri de les diferents quotes hereditàries, cosa que, no obstant això, el causant pot impedir mitjançant la dispensa de la col·lació.

Per tal que operi la col·lació, l'article 464-17 estableix els dos requisits següents:

- La concurrència de **dos o més descendents en la successió en qualitat de cohereus**.
- Que qualsevol d'aquests descendents **hagi rebut del causant una liberalitat**, que es pugui considerar com un avançament de la seva quota hereditària.

5.2. Estructura

5.2.1. Subjectes

D'acord amb el que preveu l'article 464-17.1, el dret successori català estableix el deure de col·lacionar únicament amb relació als descendents que concorren com a cohereus a la successió.

Així, en el cas resolt per la STSJC 10.07.2000 no es aplicable la col·lació en tractar-se d'un hereu únic.

Pel que fa referència a la condició de descendents, interessa precisar el següent:

- El deure de col·lacionar afecta qualsevol descendent, amb independència de la seva filiació matrimonial, no matrimonial o adoptiva, com a con-

Lectura recomanada

A. Lamarca i Marquès (2011). "Col·lació de donacions i successió en Dret català". *La Notaria* (núm. 1, pàg. 44-61).

seqüència del principi d'equiparació jurídica entre tots els fills, segons l'article 235-2.

- Si tots els descendents ho són en el mateix grau amb relació al causant de la successió, s'apliquen les regles generals sobre col·lació.
- Si concorren a la successió com a cohereus fills i descendents de grau ulterior per haver premort al causant el descendent de grau més pròxim, l'article 464-18 estableix que el nét ha de col·lacionar allò que ha rebut el descendent premort del causant de la successió, però únicament en el supòsit que el nét sigui hereu del descendent premort i quant al tot o la part que ha arribat al seu poder.
- Si la liberalitat s'ha fet directament al nét o descendent de grau ulterior que succeeix en representació del descendent de grau més pròxim premort al causant de la successió, la procedència del deure de col·lacionar s'ha d'establir en cada cas concret interpretant la voluntat probable del causant, que en els casos generals es pot considerar més favorable a la procedència de la col·lació si va fer les liberalitats col·lacionables a favor del nét quan ja coneixia que havia premort el descendent de grau més pròxim.

El segon requisit que ha de concórrer per a la procedència de la col·lació és que el descendent succeeixi en qualitat de cohereu, ja sigui testamentari o abintestat, amb la conseqüència que el deure de col·lacionar no afecta les persones següents:

- Al cridat que repudia l'herència.
- Al descendent instituït en cosa certa o en l'usdefruit en els casos que no té la condició d'hereu en aquestes modalitats anòmales de la institució hereditària, segons les prevencions dels articles 422-3 i 422-5.

Els beneficiaris de la col·lació són els altres descendents del causant cohereus, però no els altres cohereus que no siguin descendents, ni els legataris ni els creditors de l'herència (art. 464-19).

5.2.2. Objecte de la col·lació

L'evolució del dret successori català en els darrers anys ha provocat la reducció de l'àmbit objectiu de la col·lació, tenint en compte una diferent valoració... i, prenent també en consideració que un sistema de llegítima curta com el català mai ha potenciat el criteri d'una distribució igual del patrimoni hereditari entre els fills i descendents. En relació amb el dret actual precisem que:

- Segons l'article 464-17.1 i 2 són col·lacionables les atribucions a títol gratuït fetes pel causant de la successió a favor dels seus descendents en concepte de llegítima o que hi siguin imputables; com són les donacions entre vius atorgades pel causant com a imputables a la llegítima i les donacions fetes als descendents que serveixin de pagament o de bestreta a compte de la llegítima (vegeu la STSJC 30.05.2007 i en sentit diferent la STSJC 09.02.2015), les donacions matrimoniales fetes a favor dels descendents (art. 451-8) i les donacions per causa de mort, llevat de pacte en contrari o si el causant ho exceptua en testament, en codicil o en pacte successori o quan les exclou de la seva successió.
- Altres liberalitats tenen el caràcter de col·lacionables –no per disposició de la llei– sinó per voluntat del causant de la successió, ja que l'article 464-17.1 declara col·lacionables les atribucions fetes pel causant quan ho estableixi expressament en el moment d'atorgar-se la liberalitat; del qual en resulta a més que no són col·lacionables les donacions simples.

El fet que les donacions o liberalitats que es declaren legalment col·lacionables siguin les que resulten també imputables a la llegítima pot generar una certa confusió. En aquest cas cal tenir present que col·lació i imputació a la llegítima no són incompatibles, ja que operen sobre quotes diferents: l'hereditària en el cas de la col·lació i la legitimària en el cas de la imputació. Ara bé, en cas que s'apliquin totes dues sobre el mateix cohereu, en resultar aquest també legitimari, considerem que la col·lació s'aplicarà només sobre la quota hereditària i per l'excés de la donació respecte de la llegítima, sempre que prèviament s'hagi ja imputat a la seva llegítima individual. És a dir, si amb la imputació de la donació a la llegítima ja queda esgotat tot el valor de la donació, no s'haurà de col·lacionar després, però sí per l'excés en cas que aquest existeixi.

D'altra banda, cal tenir present també que la donació pot no ser imputable a la llegítima, però que el testador la pot haver declarat col·lacionable.

Sobre les diferències entre la col·lació hereditària i la imputació legitimària són interessants les SSTSJC 03.04.1988 i 09.02.2015. També cal tenir present que computació legitimària no és el mateix que la imputació, i en aquest sentit la STSJC 02.01.2014 estableix la no col·lació de les quantitats rebudes com a beneficiari d'un producte de renda vitalícia, ja que, encara que es computi als efectes del càlcul de la llegítima, no hi era imputable.

5.3. Dispensa de col·lació

Com s'ha posat en relleu en els apartats anteriors, les normes sobre col·lació no són imperatives, ja que el causant de la successió pot declarar col·lacionables liberalitats que no ho són per disposició de la llei, com també pot excloure de la col·lació liberalitats que segons la llei són col·lacionables.

Això justifica que l'article 464-17.2 permeti dispensar de la col·lació les liberalitats que segons la llei són col·lacionables, dispensa que pot ésser total o parcial i expressa o tàcita. No obstant, la dispensa només es pot expressar en testament, en codicil en pacte successori o en atorgar-se la donació o liberalitat, si bé la feta en testament o codicil pot ésser revocada, segons l'article 422-8.

5.4. Pràctica de la col·lació

Dels articles 464-17.1 i 464-20.2, en resulta que el dret català acull el sistema que hem anomenat de **col·lació per imputació del valor** dels béns col·lacionables, que es tradueix en el fet que el donatari descompta de l'herència el que ja ha rebut abans, mentre que els cohereus beneficiaris de la col·lació perceben l'equivalent en béns semblants o en diners.

Pel que fa referència a l'eficàcia de la col·lació, hem de precisar el següent:

- Que els béns es col·lacionen pel valor que tenien al temps de la mort del causant, segons l'article 464-20.1, que és la solució més conforme amb el fonament i els principis de la col·lació, especialment en els temps de pèrdua del valor del signe monetari.
- Pel que fa a la pèrdua, el deteriorament i les millores fetes en els béns col·lacionables, l'article 464-20.1 es remet a l'article 451-5.c) i .d) fent aplicables per aquest cas les mateixes normes previstes pel càlcul de la llegítima.

6. Efectes i ineficàcia de la partició hereditària

6.1. Les operacions particionals

En els casos generals, la partició hereditària es fa mitjançant la pràctica de les operacions següents:

- Un inventari i una valoració dels béns hereditaris al temps de la seva adjudicació als cohereus, segons resulta de l'article 464-13.1 i de l'article 794 de la LEC.
- La liquidació de l'herència, que implica deduir de l'actiu hereditari el passiu corresponent, format pels deutes, les càrregues hereditàries, i les despeses fetes en interès comú dels cohereus que ocasiona la partició (art. 464-8.3).
- La formació dels lots que s'han d'adjudicar a cada cohereu, tenint en compte les regles que fan referència a la igualtat qualitativa en la formació dels lots (art. 464-8.1).
- L'adjudicació a cada cohereu dels béns hereditaris o dels lots de béns que s'han format (art. 788 LEC).

6.2. Efectes de la partició

Com a efectes de la partició hereditària més significatius esmentem els següents:

- Posar fi a la situació de comunitat hereditària i transformar les participacions abstractes dels cohereus sobre el patrimoni hereditari en titularitats excloents dels béns adjudicats (art. 464-10). Sobre la possibilitat de practicar la partició hereditària mitjançant l'atribució a cadascun dels cohereus d'una quota sobre els béns concrets que formen l'herència, és interessant la STSJC 01.09.1997.
- Per tal de mantenir la igualtat i la proporcionalitat en les particions hereditàries, l'article 464-11 imposa als cohereus recíprocament i en proporció a les seves quotes el deure de sanejament per vicis ocults i per evicció, excepte en els casos que esmenta el mateix precepte, i l'article 464-12 estableix una responsabilitat dels cohereus per als casos d'insolvència del deutor quan s'adjudica a un dels cohereus un crèdit contra tercera persona.

- Pel que fa referència a la responsabilitat dels cohereus un cop practicada la partició de l'herència, l'article 464-16.1 estableix el mateix criteri de la responsabilitat mancomunada dels cohereus segons l'article 463-1 del mateix codi per a la situació de comunitat hereditària.

D'aquesta responsabilitat mancomunada o parciària se'n deriva la facultat que l'article 464-16.2 atribueix al cohereu que ha pagat més del que li corresponia segons la seva quota per conveni entre els cohereus o per disposició del causant de reclamar als altres cohereus la part proporcional. A més, si un dels cohereus era creditor del difunt, només pot reclamar als altres cohereus la part del crèdit que resulti per la diferència entre el seu import total i la part que corresponia al cohereu creditor de l'herència (art. 464-16.3).

6.3. Ineficàcia de les particions

La ineficàcia de les particions es regula de manera més aviat incompleta i poc sistemàtica en el CCCat, la qual cosa origina l'oportunitat d'aplicar aquí les categories i les solucions generals sobre la ineficàcia dels negocis jurídics en general. Tanmateix, atesa la complexitat dels procediments particionals, es fa avinent l'oportunitat que s'apliquin en aquest cas les causes generals d'ineficàcia sense gaire rigor, en aplicació del principi que s'anomena *favor partitionis*. D'acord amb aquestes consideracions, les particions poden esdevenir ineficaces per nul·litat, anul·labilitat o rescissió.

a) Nul·litat de les particions

La partició hereditària és radicalment nul·la en els supòsits següents:

- Per manca de consentiment de les persones que han de practicar la partició.
- Per defecte de l'objecte en els casos d'omissió d'una part important dels béns que han d'ésser objecte de la partició.
- Per absència o per il·licitud de la causa en els supòsits d'ocultació deliberada de béns hereditaris.
- En els casos d'haver-se practicat la partició perquè es creia mort el causant, la practicada d'acord amb un testament nul o revocat.
- Quan la partició es fa amb qui es va creure hereu sense ser-ho ja que la qualitat d'hereu és la causa decisiva que fonamenta la partició, si així ho acorden els cohereus (art. 464-15.2).

b) Anul·labilitat de la partició

Si la partició hereditària s'ha practicat amb intervenció de qualsevol dels vicis del consentiment que esmenta l'article 1265 CC (error, violència, intimidació o dol), pot ésser impugnada d'acord amb les regles sobre anul·labilitat de l'article 1300 i següents del mateix Codi. El mateix règim s'aplica en els casos de manca de representació escaient dels menors d'edat.

c) Rescissió de les particions

Si es produeix una desigualtat no justificada en més de la meitat entre la quota hereditària que correspon a cada cohereu, considerada en la seva globalitat, i el valor dels béns que li han estat adjudicats, es permet que el perjudicat pugui interessar la rescissió de la partició (art. 464-13) si es donen els condicionaments següents:

- La legitimació activa correspon al cohereu perjudicat i la demanda s'ha d'adreçar contra tots els altres cohereus (art. 464-13.3).
- No s'escau l'exercici de l'acció rescissòria en els casos de partició feta pel mateix causant, tret que aparegui o es presumeixi racionalment que no era aquesta la seva voluntat (art. 464-13.2).
- L'acció rescissòria s'ha d'exercir dins el termini de quatre anys, a comptar des que es va practicar la partició de l'herència (art. 464-13.3).
- Si s'estima l'acció rescissòria, cal practicar una altra partició de l'herència, tret que els cohereus afectats arribin a un acord de rectificació o d'indemnització dels perjudicis (art. 464-14.1).

6.4. Modificació de la partició

S'inclouen en aquest apartat uns supòsits en els quals escauria declarar la nul·litat de la partició, però en considera oportú mantenir la seva validesa en aplicació del principi *favor partitionis*, encara que la partició es modifica en determinats aspectes. Així, la partició es rectifica (art. 464-14) o bé s'hi addicionen els béns omesos (art. 464-15):

- Segons l'article 464-14.2 es modifica la partició quan s'ha practicat amb omissió involuntària d'un cohereu, al qual s'ha d'atribuir *a posteriori* la part que proporcionalment li correspongui.
- En el cas d'haver-se practicat la partició amb un hereu aparent, ja que segons l'article 464-15.2 es manté la partició si els cohereus acorden adjudicar la quota atribuïda al cohereu aparent als cohereus veritables en proporció a llurs quotes.

- Quan la partició s'ha practicat amb omissió d'algun bé, ja que segons l'article 464-15.1 escau en aquest cas addicionar el bé omès a la partició practicada. En aquest sentit, vegeu STS 08.03.1995 i RDGRN 13.11.1988.

7. Protecció del dret hereditari: règim jurídic de l'acció de petició d'herència

7.1. Concepte i característiques de l'acció de petició d'herència

Sobre la base del que preveu l'article 465-1, es pot definir inicialment l'acció de petició d'herència com l'acció que s'atribueix a l'hereu voluntari o legal com a conseqüència de l'obertura de la successió, que té una finalitat declarativa, ja que mitjançant el seu exercici es persegueix que es reconegui la qualitat d'hereu de l'agent, i una segona finalitat de condemna, ja que s'adreça també a obtenir la restitució dels béns hereditaris que posseeixen de manera indeguda terceres persones.

Per tal de fer més precisa aquesta definició, convé fer referència a les qüestions següents:

- L'acció de petició d'herència s'ha de qualificar d'**acció universal**, com ho fa l'article 465-1.1, ja que es confereix a l'hereu per la seva condició de successor en tot el dret del seu causant (art. 411-1), amb independència que s'exerciti amb la finalitat d'obtenir la restitució de tots els béns i els drets que formen part del patrimoni hereditari o la restitució de béns concrets, sempre que en aquest darrer cas es reclamin d'acord amb el títol universal que fonamenta la titularitat de l'hereu.
- Una segona característica que s'ha de predicar de l'acció de petició d'herència és que es tracta d'una **acció real**, en el sentit que persegueix fer efectiu el dret absolut i universal de l'hereu sobre els béns i els drets que formen part del patrimoni hereditari, enfront de qualsevol tercer que posseeix de manera indeguda béns que formen part del cabal relicte (art. 465-1.2).

Cal aclarir que l'acció de petició d'herència no és una acció que l'hereu hagi d'utilitzar normalment si ningú discuteix la seva condició, ja establerta en execució dels instruments de la successió voluntària o en aplicació del procediment corresponent en la successió intestada. Normalment, doncs, aquesta acció només s'haurà d'utilitzar quan l'hereu es vegi forçat a accionar contra un hereu aparent o contra qui posseeix en tot o en part l'herència sense al·legar cap títol o, per exemple, amb un títol o un dret extingit a conseqüència de la mateixa successió. Vegeu, en aquest sentit, l'article 465-1.1:

“1. L'hereu té l'acció de petició d'herència contra qui la posseeix, en tot o en part, a títol d'hereu o sense al·legar cap títol, per a obtenir el reconeixement de la qualitat d'hereu i la restitució dels béns com a universalitat, sense haver de provar el dret del seu causant sobre els béns singulars que la constitueixen”.

Sobre les diferències entre l'acció de petició d'herència, segons les característiques esmentades, i l'acció de partició de l'herència, que persegueix posar fi a la situació de comunitat hereditària, és interessant la STSJC 15.02.1996.

7.2. Legitimació en l'acció de petició d'herència

7.2.1. Legitimació activa

L'article 465-1.1 confereix legitimació activa a l'hereu, expressió que s'ha d'entendre en sentit ampli, amb la finalitat de fer-la extensiva a les persones següents:

- El cohereu, que de manera individual exercita l'acció en benefici de la comunitat hereditària. En aquest sentit vegeu la STS 25.06.1965 (RJ 3939).
- L'hereu fideïcomissari, una vegada s'ha produït la delació fideïcomissària, segons l'article 426-44.1.
- El marmessor universal, ja que segons l'article 429-8.2 està legitimat per a tots els litigis que se suscitin sobre els béns hereditaris.

7.2.2. Legitimació passiva

De l'article 465-1, se'n dedueix que l'acció de petició d'herència pot tenir com a destinataris els següents:

- La persona que posseeix en tot o en part l'herència i s'atribueix la condició d'hereu o de cohereu sense que realment ho sigui, és a dir, l'anomenat hereu aparent (apartat 1 del precepte), amb la prevenció que en aquest cas el que exercita l'acció de petició d'herència ha de destruir la presumpció de titularitat de l'hereu aparent.
- La persona que posseeix en tot o en part l'herència sense al·legar cap títol i sí únicament la seva condició de posseïdor.
- Els hereus de l'hereu aparent o del posseïdor de l'herència.
- Els adquirents de la totalitat o d'una quota de l'herència, atès el caràcter real de l'acció de petició d'herència (apartat 2 del precepte), però no els

cessionaris de béns o drets singulars que formaven part del cabal relict, respecte als quals es pot exercir l'acció reivindicatòria (art. 544-1).

El cohereu que s'atribueix la condició d'hereu únic o una quota superior a la que resulta de la institució hereditària a favor seu (encara que no ho preveu l'article 465-1).

7.3. Objecte

El caràcter universal que hem predicat de l'acció de petició d'herència determina que amb el seu exercici es persegueix inicialment la declaració que l'agent té la condició de successor universal del causant de la successió segons els articles 411-1 i 423-2. Tanmateix, a més d'aquesta finalitat declarativa, l'acció de petició d'herència també té una finalitat restitutòria, ja que persegueix que es condemni el defenent a restituir els béns hereditaris com a universalitat, sense necessitat d'haver de provar el dret del causant sobre els béns singulars que formen part del cabal hereditari (art. 465-1.1).

7.4. Prescripció

D'acord amb l'article 121-2, que declara imprescriptible l'acció de declaració de la qualitat d'hereu, l'article 465-1.3 estableix la imprescriptibilitat de l'acció de petició d'herència.

Així i tot el mateix article 465-1.3 estableix que no obstant la imprescriptibilitat d'aquesta acció, cal exceptuar el supòsit que un tercer hagi adquirit per usucapió determinats béns hereditaris d'acord amb els requisits que estableix l'article 531-24.1 per a la usucapió, excepció que no es pot fer extensiva a la usucapió de la totalitat de l'herència. Són interessants en aquest punt les SSTSJ 23.05.1996 i 12.02.2007.

7.5. Efectes

Sobre la base de la normativa actual hem de precisar les qüestions següents:

- Un efecte fonamental de l'acció de petició d'herència és que s'han de restituir els béns hereditaris com a universalitat o els seus subrogats a l'hereu que ha exercitat amb èxit aquesta acció (art. 465-1.2).
- No escau l'exercici de l'acció de petició d'herència enfront del tercer que ha adquirit béns a títol oneros i de bona fe béns hereditaris de l'hereu aparent (art. 465-2.2).

- S'apliquen les regles sobre l'acció reivindicatòria en matèria de restitució de fruits, despeses i responsabilitats, sobre la base de la bona o mala fe de l'hereu aparent (art. 465-2.1 i 3).

Resum

Aquest mòdul posa en relleu les peculiaritats que presenta l'adquisició de l'herència en el dret civil català, que segueix en bona part els precedents romans sobre la matèria, encara que amb certes concessions a la influència que podem anomenar germànica a l'hora de configurar jurídicament la comunitat hereditària en el nostre dret.

El requisit de la necessitat de l'acceptació per tal que el cridat a l'herència esdevingui hereu es pot certament qüestionar, atès que es pot pensar fins i tot en la seva inutilitat, ja que la gran majoria de les vegades el cridat a succeir accepta l'herència, ja sigui de manera expressa o tàcita. Però si es té en compte que l'acceptació pura i simple de l'herència, que a la pràctica és el supòsit normal, pot ésser perjudicial per a l'hereu ja que compromet el seu patrimoni privatiu si el passiu hereditari és superior a l'actiu, des d'aquesta perspectiva és justificable el manteniment del requisit de l'acceptació per tal d'esdevenir efectivament hereu.

També es pot qüestionar amb cert fonament que es mantingui la responsabilitat de l'hereu, fins i tot amb càrrec al seu patrimoni privatiu, en els supòsits d'acceptació pura i simple de l'herència, especialment si es té en compte la progressiva patrimonialització del procés successori. Des d'aquesta perspectiva tal vegada seria oportú establir com a principi general el de limitar la responsabilitat de l'hereu als béns i drets que formen part del cabal hereditari, amb l'oportunitat d'establir una responsabilitat personal de l'hereu per als casos que gestioni el patrimoni hereditari de manera incorrecta o fraudulenta enfront de tercers interessats en la successió, especialment els creditors hereditaris. El llibre quart del CCCat no ha establert aquest criteri, tot i que ha ampliat els supòsits en els quals s'entén que l'herència s'ha acceptat a benefici d'inventari.

Tanmateix, la regulació actual es pot justificar per l'oportunitat de mantenir el caràcter essencialment familiar, i per tant privat, del procés successori, amb la conveniència d'evitar la intervenció de terceres persones en el mecanisme de la successió per causa de mort. El manteniment del principi de la responsabilitat personal de l'hereu justifica la subsistència en el nostre dret de l'acceptació de l'herència a benefici d'inventari i el benefici de la separació de patrimonis, que persegueixen finalitats diferents, però que en certa manera es complementen.

La regulació de la comunitat hereditària en el CCCat ha implicat mantenir una solució més aviat de compromís ja present en el CS, ja que acull el criteri d'arrel germànica de configurar-la per la via de l'atribució a cada cohereu d'una quota ideal sobre el patrimoni hereditari íntegre i no sobre cadascun dels béns i drets concrets.

Al mateix temps, el CCCat és continuador dels precedents romans a l'hora d'establir la divisió automàtica de les obligacions i càrregues hereditàries entre els cohereus i una responsabilitat mancomunada o parciària dels successors enfront dels creditors hereditaris.

La concessió als criteris que hem anomenat germànics es justifica en bona part per la conveniència d'adaptar el sistema successori català a la legislació espanyola sobre registre de la propietat, que parteix de la configuració de la comunitat hereditària segons el model germànic. El dret hereditari té accés als llibres del registre de la propietat no per la via d'uns assentaments d'inscripció a favor de cadascun dels cohereus sobre els béns immobles hereditaris, sinó pel camí més difús d'una anotació preventiva del dret hereditari.

La concessió als precedents romans favorables a la divisió *ipso iure* dels deutes i les càrregues hereditàries, amb la subsegüent responsabilitat no solidària dels cohereus, fins i tot després de la partició hereditària, implica adoptar una solució força desfavorable per als creditors hereditaris, d'una harmonia tal vegada discutible amb el criteri de la quota hereditària única sobre el patrimoni hereditari íntegre.

En aquest mòdul, s'han examinat també els preceptes del CCCat que fan referència a la partició hereditària, que tenen en els nostres temps una importància més gran, ja que està en regressió el criteri tradicional d'organitzar el procés successori mitjançant la institució d'un hereu únic entre els fills, que per definició suposa que no s'origina la situació de comunitat hereditària i, per tant, la innecessarietat de la partició de l'herència. El Llibre quart del CCCat, essent conscient de la creixent importància, ha millorat la regulació de la partició en relació amb la feta en el precedent CS de 1991.

Per acabar, es tanca el mòdul amb unes referències a l'acció típica de protecció del dret hereditari, com és l'acció de petició d'herència, amb l'estudi esquemàtic dels seus aspectes substantius i processals, i amb l'oportunitat d'establir les seves diferències amb altres accions més o menys afins, com poden ésser l'acció de partició de l'herència i l'acció reivindicatòria.

Activitats

1. Per a un estudi sobre els avantatges i els inconvenients que presenta el sistema romà –que va passar al CS de 1991 i que el CCCat manté tot i l'important avenç del benefici d'inventari– d'establir com a regla general la responsabilitat de l'hereu pels deutes i càrregues hereditàries fins i tot amb càrrec al seu patrimoni privatiu, és interessant la consulta del treball de R. Roca Sastre (1981). “El «beneficium separationis» y los actuales sistemas de separación sucesoria”. *Estudios sobre sucesiones* (tom I, pàg. 315 i seg.). Madrid: Instituto de España.

2. Respecte a l'extinció de les relacions obligatòries per confusió de les persones del creditor i deutor i la seva incidència sobre el dret de successions en general, es recomana la consulta del llibre de M. Abril Campoy (1995). *La extinción de las obligaciones por confusión en el derecho sucesorio*. Madrid: Marcial Pons, Ediciones Jurídicas, SA.

3. Una referència general i interessant sobre les operacions concretes que normalment acompanyen la partició de l'herència, es troba en el llibre de J. Puig Brutau (1977). *Fundamentos de Derecho civil* (tom V, vol. 3, pàg. 580-594). Barcelona: Bosch, Casa Editorial, SA.

4. Plantegeu i resoleu els problemes que es deriven del testament següent:

En el testament patern es deshereta el fill A i s'ordena una institució hereditària a favor dels fills B i C i a favor dels néts E i F, fills del fill premort D, que es troben subjectes a tutela. El fill A justament desheretat té dos fills (G i H) i després de la mort del testador i abans de practicar-se la partició de l'herència paterna neix un altre fill (I).

A l'hora de practicar la partició hereditària, determineu el següent:

a) Valor i efectes del desheretament.

b) Persones entre les quals s'ha de practicar la partició hereditària i quantia de les seves participacions.

c) Altres persones que, si escau, han d'intervenir en la partició.

Exercicis d'autoavaluació

1. Si l'hereu que ha acceptat l'herència impugna amb èxit l'acceptació per haver-la fet amb intervenció d'un vici del consentiment, la sentència favorable determina que s'ha d'entendre repudiada l'herència?

2. Implica acceptació de l'herència la venda per part del cridat d'una finca hereditària que l'alienant creia era de la seva propietat?

3. Implica acceptació de l'herència pagar un deute hereditari amb béns propis del cridat?

4. Si el cridat a succeir repudia l'herència sense complir amb els requisits que estableix l'article 461-6.1, quin abast cal atribuir a la repudiació?

5. Pot l'hereu demanar el benefici de la separació de patrimonis que preveu l'article 461-23?

6. El termini màxim d'indivisió que estableix l'article 463-2, permet atribuir eficàcia al conveni dels cohereus de perllongar la situació d'indivisió de l'herència durant cinc anys més, si el causant ja havia previst mantenir la indivisió per un període de deu anys?

7. Si en la situació de comunitat hereditària un dels cohereus disposa de la seva quota hereditària a favor de tercera persona, entra el cessionari de la quota a formar part de la comunitat hereditària?

8. El consort supervivent del testador, amb facultat d'instituir hereus entre els fills comuns en parts iguals o desiguals segons l'article 424-1, està legitimat per a practicar la partició de l'herència entre els fills comuns?

9. Pot el testador exonerar un dels cohereus de pagar la part que li correspon en els deutes hereditaris segons l'article 463-1?

10. S'ha de considerar col·locacionable la liberalitat feta pel testador a favor d'un descendent cohereu mitjançant la interposició de persona, si després es descobreix que el beneficiari de la liberalitat és el descendent cohereu?

11. Pot el causant de la successió fixar de manera arbitrària el valor dels béns objecte de la col·lació?
12. En cas d'omissió de béns en la partició que tenen un valor superior a la meitat del cabal hereditari, es pot demanar la rescissió de la partició sobre la base de l'article 464-13 CC?
13. Si un tercer posseeix una cosa determinada objecte d'un llegat que li atribueix la propietat al legatari, pot aquest exercir l'acció de petició d'herència enfront un tercer posseïdor?
14. Escau l'exercici de l'acció de petició d'herència enfront un tercer que ha adquirit un bé concret de l'herència de manera que es creu indeguda?

Solucionari

Exercicis d'autoavaluació

1. No, perquè segons l'article 461-10 la sentència determina únicament que l'acceptació no ha estat eficaç i, per consegüent, el cridat conserva la facultat inicial que tenia de poder acceptar o repudiar lliurement l'herència.
2. No, perquè l'alienant realitza l'acte dispositiu sense tenir consciència d'haver esdevingut hereu.
3. La resposta no ha de ser necessàriament afirmativa, ja que l'article 1158 CC permet que terceres persones paguin un deute aliè, amb la conseqüència que s'ha d'investigar en cada cas concret la intenció del cridat que va pagar el deute hereditari.
4. La declaració de voluntat feta sense complir els requisits que estableix la llei no val com a repudiació ni tampoc es pot considerar com una acceptació tàcita de l'herència, la qual cosa comporta que el cridat a succeir pot lliurement manifestar, d'acord amb els requisits que exigeix la llei, la seva voluntat d'acceptar o de repudiar.
5. No, perquè l'hereu ja gaudeix de la possibilitat d'acceptar l'herència a benefici d'inventari.
6. Sí, perquè aquestes limitacions temporals les estableix la llei en interès dels cohereus.
7. No, perquè la qualitat d'hereu és personal de l'instituït; sens perjudici que el cessionari pugui exercir les accions escaients en defensa de la seva titularitat.
8. No, perquè la facultat de practicar la partició de l'herència és pròpia del comptador partidori o del marmessor universal, i són coses diferents l'assenyalament de quotes als cohereus i l'adjudicació de béns i drets hereditaris concrets als instituïts en substitució de les respectives quotes hereditàries.
9. No, perquè en testament el causant de la successió pot establir el destí que vol donar al seu patrimoni per a després de la mort, però no disposar dels drets dels seus creditors, a menys que aquests prestin el seu consentiment.
10. No, perquè la via indirecta que ha emprat el causant de la successió posa de manifest d'alguna manera la seva voluntat contrària a la col·lació.
11. Sí, perquè si el causant de la successió pot dispensar del deure de col·lacionar, també ha de poder valorar segons el seu criteri, encara que sigui arbitrari, els béns objecte de la col·lació.
12. No, perquè en els casos d'omissió de béns en la partició cal procedir a la seva modificació o addició, segons les prevencions de l'article 464-15.1.
13. No, perquè només l'hereu, i no el legatari, està legitimat per a l'exercici de l'acció de petició d'herència.
14. No, perquè en aquest cas escau l'exercici de l'acció reivindicatòria segons l'article 544-1.

Abreviatures

CC Codi civil.

CCCat Codi civil de Catalunya.

CS Codi de successions per causa de mort en el dret civil de Catalunya.

LEC Llei d'enjudiciament civil.

LJV Llei de jurisdicció voluntària (15/2015).

RDGEJ resolució de la Direcció General de Dret i Entitats Jurídiques.

RDGRN resolució de la Direcció General dels Registres i del Notariat.

RJ repertori de jurisprudència Aranzadi.

STCC sentència del Tribunal de Cassació de Catalunya.

STS sentència del Tribunal Suprem.

STSJC sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya.

Bibliografia

Bibliografia bàsica

Àrea de Dret Civil, Universitat de Girona (coord.) (2009). *El nou Dret successori del Codi civil de Catalunya. Materials de les Quinzenes Jornades de Dret Català a Tossa*. Girona: Documenta Universitaria.

Casanovas Mussons, A. (2009). "L'acceptació i la repudiació. El règim d'adquisició de l'herència". A: Àrea de Dret Civil, Universitat de Girona (coord.). *El nou Dret successori del Codi civil de Catalunya. Materials de les Quinzenes Jornades de Dret Català a Tossa* (pàg. 309-324). Girona: Documenta Universitaria.

Egea i Fernàndez, J.; Ferrer i Riba, J. (dirs.); Alascio i Carrasco, L. (coord.) (2009). *Comentari al Llibre quart del Codi civil de Catalunya, relatiu a les successions* (vol. I i II). Barcelona: Atelier.

Garrido Melero, M. (2009). *Derecho de sucesiones. Un estudio de los problemas sucesorios a través del Código civil y del Código de sucesiones por causa de muerte en Cataluña* (II tom, 2a. ed.). Madrid - Barcelona: Marcial Pons.

Gete-Alonso Calera, M.ª C. (dir.); Solé Resina, J. (coord.) (2011). *Tratado de Derecho de sucesiones. Código civil y normativa civil autonómica: Aragón, Baleares, Cataluña, Galicia, Navarra, País Vasco*. Cizur Menor, Navarra: Thomson Civitas.

Lamarca i Marquès, A. (2011). "Col·lació de donacions i successió en Dret Català". *La Notaria* (núm. 1, pàg. 44-61).

Pozo Carrascosa, P. del; Vaquer Aloy, A.; Bosch Capdevila, E. (2009). *Derecho civil de Cataluña. Derecho de sucesiones* (2a. ed.). Madrid: Marcial Pons.

Puig i Ferriol, L.; Roca i Trias, E. (2009). *Institucions del Dret civil de Catalunya. Dret de successions* (vol. III, 7a. ed.). València: Tirant lo Blanch.

Valle Muñoz, J. L. (2009). "Comunidad hereditaria y partición". A: Àrea de Dret Civil, Universitat de Girona (coord.). *El nou Dret successori del Codi civil de Catalunya. Materials de les Quinzenes Jornades de Dret Català a Tossa* (pàg. 325-369). Girona: Documenta Universitaria.

Bibliografia complementària

Abril Campoy, M. (1993). "La configuració jurídica de la comunitat hereditària en el Codi de successions". *Revista Jurídica de Catalunya* (pàg. 937 i seg.).

Abril Campoy, M. (1995). *La extinción de las obligaciones por confusión en el derecho sucesorio*. Madrid: Marcial Pons.

Albaladejo, M. (1996). "La dispensa de colación y su revocación". *Revista de Derecho Privado* (pàg. 259 i seg.).

Arroyo Amayuelas, E. (2000). "El benefici de separació de patrimonis en el Dret civil català". *Revista Jurídica de Catalunya* (pàg. 645 i seg.).

Bassols Parés, A. (1997). *La col·lació en el Dret civil de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia.

Pozo Carrascosa, P. del (2003). "La partición hecha por el testador en el Derecho civil de Cataluña". A: *Estudios jurídicos en homenaje al profesor Luis Díez-Picazo* (vol. IV, pàg. 5449 i seg.). Madrid: Thomson Civitas.

García-Ripoll Montijano, M. (1995). "El fundamento de la colación hereditaria y su dispensa". *Anuario de Derecho Civil* (pàg. 1105 i seg.).

Fernández Arroyo, M. (1992). *La acción de petición de herencia y el heredero aparente*. Barcelona: José M.ª Bosch Editor, SA.

Jordano Fraga, F. (1996). *Los acreedores del llamado a una sucesión mortis causa, ante el ejercicio por éste del ius delationis*. Madrid: Colegio de Registradores de la Propiedad y Mercantiles. Centro de Estudios Registrales.

Lalaguna Domínguez, E. (1990). "Posesión y usucapión de bienes hereditarios en el Derecho civil de Cataluña. Ámbito de aplicación del Código civil en esta materia". *Jornades de Dret Català a Tossa* (pàg. 479 i seg.). Barcelona: PPU.

Marsal Guillaumet, J. (2003). "Responsabilitat de l'hereu pel pagament de la llegítima". *InDret*.

Marsal Guillaumet, J. (1994). "La vinculació de l'hereu als 'actes propis' del causant envers els béns de l'hereu (arts. 1.1 i 35.4 del CS)". *Setenes Jornades de Dret Català a Tossa* (pàg. 321 i seg.). Barcelona: PPU.

Larrondo Lizarraga, J. M. (1994). *La eficacia del acto dispositivo no unánime sobre bienes en la herencia indivisa (análisis doctrinal y jurisprudencial)*. Madrid: Colegio de Registradores de la Propiedad y Mercantiles.

O'Callaghan Muñoz, A. (2007). "El arbitraje en derecho sucesorio". *La Notaria* (núm. 47-48, pàg. 57 i seg.).

Roca i Trias, E. (2005). "L'herència insolvent". *InDret*.

Roca Sastre, R. (1981). "La adquisición hereditaria de la posesión". A: *Estudios sobre sucesiones* (tom I, pàg. 167 i seg.). Madrid: Instituto de España.

Robles Latorre, P. (1996). *La partición convencional y su impugnación*. Madrid: MacGraw-Hill.

Rogel Vide, C. (1980). "Renuncia y repudiación de la herencia". *Revista General de Legislación y Jurisprudencia* (tom II, pàg. 221 i seg.).

Vallet de Goytisolo, J. (1985). *Relectura de la comunidad hereditaria* (pàg. 11 i seg.). Bellaterra

Vallet de Goytisolo, J. (1990). "El principio del *favor partitionis*". *Anuario de Derecho Civil* (pàg. 5 i seg.).

Vaquer Aloy, A. (1994). *La comunitat hereditària i les obligacions del causant*. Barcelona: Fundació Jaume Callís.

Jurisprudència

Les sentències del TSJC o del TS es publiquen regularment en el web del Consejo General del Poder Judicial.

Les sentències del TSJC dels anys 1994 a 2002 estan recollides i sistematitzades a L. Puig i Ferriol (1994-1998). *Jurisprudència civil del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya: 1989-1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998 i 1999* (8 toms) i 2000, 2001 i 2002 [CD-ROM]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia. També es poden consultar en línia en el web del Departament de Justícia: http://justicia.gencat.cat/ca/ambits/dret_civil_catala/recursos_governatius

Les Resolucions de la Direcció General de Dret i Entitats Jurídiques es poden veure al web del Departament de Justícia: http://justicia.gencat.cat/ca/ambits/dret_civil_catala/recursos_governatius

Les sentències del Tribunal de Cassació de Catalunya es poden veure en el web de la Societat Catalana d'estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans: <http://blogs.iec.cat/scej>